

Konec války a květen 1945 na Osadě Starý Potok

Ještě v průběhu války se říkalo, že vlakem mimo velká města budou moci jezdit jen ti, kteří budou mít na venkově nějaké pozemky, aby je mohli obhospodařovat. Majitelé pozemků, na kterých stály chaty Osady Starý potok (pro inf.: chaty ve stráni mezi Podkozím a Bočkovým mlýnem), Rudla Pokorný a Tonda Brousek, okamžitě začali jednat. Z části louky na svých pozemcích udělali pole a zasázeli brambory. A všichni osadníci se o ně starali a sklízeli také úrodu.

V údolí po proudu Kačáku pod Dolním Podkozím a pod strání Horního Podkozí stojí od věků Dolní Podkozský mlýn, známý jinak jako Fajmanův. Během války tady vařila mlynářka Fajmanová pro okolní chataře obědy, které ve válečném nedostatku byly velice vítány. Oběd stál 14,- Kč, nebyly za něj vyžadovány potravinové lístky a kromě masa si mohl každý nabrat jídla kolik snědl. Na

Po obědě ve Fajmanově mlýně

cestu domů ještě každý dostal jednu velkou buchtu s mákem, s povidly nebo s tvarohem. Buchtka tím, jak ubíhaly roky, narostla ve vzpomínkách osadníků do velikosti cihly. Jisté je, že asi tedy byla dost velká.

Ne každý však byl tak slušný, jako byla mlynářka Fajmanová. Potraviny byly na lístky, byl jich nedostatek. U sedláků byla mouka, mléko, zelenina a vejce. Proto hodně trempů vozilo do Podkozí různé boty, šaty, kožešiny a jiné cenné věci, aby je pod cenou nechávaly sedlákům za potraviny.

Hospodu u Prošků měla pronajatou nějaká Íblová, která většinou mladým klukům přála. Mirka Košíka, ještě jako svobodného kluka než se oženil, nutila aby k ní chodil na obědy. Třeba na knedlíky s cibulkou či s něčím jiným, bylo to za pár haléřů.

K Fajmanovům se za války také chodívala kupovat mouka. Proto se v únoru 1945 vydali Lojza Prášil s Tondou Řečinským z Osady Starý Potok na Podkozí do mlýna k Fajmanům pro mouku. Při návratu do Prahy zpozorovali nálet na východní část Prahy. Lojza Prášil v té chvíli naprosto netušil, že byl vybombardován zrovna dům na Foschově třídě (pozdější Vinohradské) kde bydleli. Jeho manželka Fanka, která čekala druhé dítě, byla s malou Magdou v té době v úkrytu v kině Květen a tak se jim vlastně zázrakem nic nestalo.

Mnozí trampové, kteří za války uzavřeli manželství, měli v roce 1945 již malé děti, proto byly jejich mámy s nimi na chatách. Podkozí bylo poměrně blízko u Prahy, na vesnici bylo snadnější sehnat potraviny, nehrozilo bombardování a celkově tam bylo bezpečněji.

Tak se stalo také na Osadě Starý potok. V chatách v té době žily Růža Brousková se svou maminkou a malou Rudynou a v chatě šikmo pod nimi směrem k Batalionu Kamila Beranová s matkou, pětiletou Bohdankou a roční Jitkou. Jejich manželé za nimi přijížděli v sobotu odpoledne a v neděli opět odjížděli do Prahy, kde pracovali.

Růža Brousková jela jednou do chaty z Prahy na kole a viděla, jak Vlasovci táhli Motolem nahoru směrem k Unhošti. Později byli viděni mezi Podkozím a Červeným mlýnem, na Rovinkách. Tady na zem rozprostřeli prapor a nad nimi lítalo letadlo, hydroplán, který jim snad měl shodit zbraně. Neshodil jim však nic a Vlasovci pak zmizeli.

5. května dopoledne se ozvalo z rádia volání o pomoc - bylo to v sobotu, když to začalo. U Broušků byl na chatě také Růžin bratr a všichni mužský se ihned sebrali a šli pěšky do Prahy.

Po 9.květnu se vkozem Podkozí objevili Rusové. Dole u poslední zatáčky v serpentýnách, které vedou z Dolního Podkozí na Svárov je pomníček. Tudy jeli Rusové v noci s tankem dolů serpentýnami a jak měli ve zvyku, seděli na tanku. Byla tma, bylo špatně vidět a oni si před poslední zatáčkou chtěli zkrátit cestu. Jak se tank se stráně zhoupl, jeden Rus spadl rovnou pod pásy tanku a tank ho přejel.

Rusové spali v Podkozí různě po staveních, jak se kde dalo. Růža Brousková šla zrovna k Hrudkovům pro mléko, a tak sebou do chaty přivedla také jednoho mladého Rusa - vlastně ještě kluka - spát, protože jí ho bylo líto. Kluk česky neuměl, jenom ukazoval na rádio a hrozně se divil. Moc se nedomluvili, ale byl to opravdu slušný kluk. Růža mu ustlala dole a s maminkou šly spát nahoru do patra. Tam teprve dostaly strach, když si trochu pozdě uvědomily co by se všechno mohlo stát. Ale kluk se ráno umyl a naštěstí vypadl. Růža se pak sama sobě divila, jak si mohla, i když ve vlasteneckém nadšení, přivést do chaty neznámého ruského vojáka.

Někdy za týden, v pondělí nebo v úterý se Tonda Brousek vrátil za rodinou na chatu. Mezi Brouskovými a Zichovou chatou byly vysázeny modříny, které byly ještě malé. Ten den Růža zpozorovala, jako by někdo kolem Zichovy chaty obcházel. Upozornila na to hned

Tondu..... a vzápětí někdo vystřelil. Tonda šel opatrně zjistit co se děje a uviděl dva ruské vojáky. Jeden z nich měl zavázanou ruku. Přišli k Brouskově chatě s tím, že hledají „Germány“. Tonda i Růža jim řekli, že tady žádní „Germáni“ nejsou, ale oni se hned vrhli do sklepa a pobrali tam všechno pití. Růža tam měla staré šípkové víno, už špatné a zkysané. Hned ho ochutnali, vyprskli to a nepili. Na to je Růža upozornila, že dole u Skrčených je hospoda a ukázala jim cestu po mezi podél Proškova a Fajmanova pole. Ale oni místo do hospody zašli ještě k Beranovům. Také tam hledaly „Germány“. Růže to nedalo a řekla Tondovi: „Oni od nich nějak dlouho nejdou, pojd', podíváme se tam. Jsou tam samotné ženské s dětmi...“ U Beranů už ležel jeden Rus rozvalený na gauči a chtěl garmošku, vodku a „Germány“. A ve sklepě také hledali pití. Všichni je opět začali přesvědčovat, že tady žádní „Germáni“ nejsou a znovu jim vysvětlili, kde je hospoda. Rusové se nakonec zvedli a odešli.

Beranovy ženské se zavřely, ale okenice měli jenom na lehké zástrčky. Rusové se asi v půl jedenácté v noci vrátili a hned si to zamířili k Beranům do chaty. Cloumali okenicemi a začali se dobývat dovnitř, až se jim podařilo otevřít okenici a poknem vlézt do kuchyně. Babička s dětmi se zabarikádovala v zadním pokoji a Kamila Beranová vlezla na půdu a začala volat směrem k Brouskovým malým okénkem ve štítě. Jak byla z toho okénka vykloněná a bolely jí už záda, narovнала se dovnitř a vtom kolem okénka prolétly kulky. Rusové totiž mezitím vyskákali oknem z kuchyně, zjistili, že volá o pomoc a tak tím směrem, kde tušili že je, vystřelili. Pak utekli směrem k Brouskovým.

Brouskovi Kamilu neslyšeli, protože okna zavřeli na železné vzpěry a byli ubednění. Slyšeli Rusy, až když byli u jejich chaty. Do jejich chaty se však Rusové nedostali.

Druhý den šli Brouskovi do Chyňavy ohlásit starostovi, - to byl ještě starostou Chyňavy Krob, - co se na osadě stalo a starosta je poslal na Okrouhlík, kde měli Rusové velitelství. Brouskovi si věc však rozmysleli a na Okrouhlík už nešli. Jednoho by bývali byli poznali podle zavázané ruky, ale řekli si, že kdyby na něj ukázali, že by ti druzí se jim potom mohli pomstít.

Kamila Beranová za velitelem na Okrouhlík však šla, a ten jí řekl:

„Řekněte mi kterej to je - a já ho zastřelím!“

Kamila, když viděla, jak na ní všichni hledí, tak se skoro bála ho poznat. Jenže stejně tam všichni vojáci nebyli a velitel jí řekl, aby přišla druhý den ráno, až tam budou všichni pohromadě, aby mohla poznat, který to byl.

Kamila však druhý den na Okrouhlík již nešla ze stejných důvodů jako Brouskovi.

Na Lone Staru nějaký Rus obtěžoval v chatě jistou ženu, která byla momentálně v chatě sama. Její manžel však zrovna vrátil a protože měl na chatě zbraň, tak Rusa zastřelil. Pak se šel udat do Chyňavy. Ruský velitel ho vyslechl a řekl mu na to, že pro toho Rusa bylo škoda kulky. Kdyby ho dotyčný nezabil, byl by onen voják za tento čin oběšen. Velitelé, když chtěli udržet mezi vojáky kázeň, museli být velice přísní a proto se s řadovými vojáky nijak nepárali.

U Chyňavy se hodně střílelo, když Rusové hnali Němce.

Rusové byli usazeni také u Červeného mlýna. A měli tam koně. Byly to takové vychrtlé herky a každou chvíli jim některá pošla. Rusové je museli zahrabat, ale moc starostí si s tím nedělali. Vyhrabali na louce díru a koně tam shodili. Pak ho ledabyle zaházeli, leckdy ještě

koukala koni z louky kopyta.

Po revoluci kvůli rozbitým ulicím v Praze nejezdily tramvaje a Tonda Brousek jel do jatek, kde pracoval, na kole. Když se vracel z jatek domů, tak ho na nábreží nabourali autem Rusové. Tonda odvezli Na František do nemocnice, kolo zmizelo neznámo kam. Tonda sám pořádně nevěděl, co se mu vlastně stalo, ale Rusové nahlásili, že ho autem nabourali. Eonda svoje zranění samozřejmě přežil, ale na nohu kulhal do smrti.

Filomena Jičínská